

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
โดยใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

1. ความสอดคล้อง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี
 - ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น
 - แผนแม่บทย่อย ด้านการพัฒนาการเกษตร
- 1.3 แผนการปฏิรูปประเทศ
 - ด้านเศรษฐกิจ
- 1.4 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13
 - หมายเหตุที่ ๑ ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง
- 1.5 แผนบริหารจัดการการผลิตมันฝรั่งทั้งระบบ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. หลักการและเหตุผล

มันฝรั่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ โดยเฉพาะมันฝรั่งพันธุ์โรงงานที่ส่งขายให้กับโรงงานเพื่อแปรรูปจะมีระบบการซื้อขายแบบมีข้อตกลงล่วงหน้าระหว่างเกษตรกร และผู้ซื้อ ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตมันฝรั่งทอดกรอบอันดับหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรรายงานว่า ปริมาณความต้องการมันฝรั่งสดเพื่อแปรรูปในประเทศไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2560 – 2564) อยู่ที่ 180,000 – 200,000 ตันต่อปี และในช่วง 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2566 – 2570) จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 280,000 ตันต่อปี ในขณะที่เกษตรกรสามารถผลิตมันฝรั่งสดเพื่อป้อนโรงงานเพียง 110,000 – 120,000 ตันต่อปี ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้ 70,000 – 80,000 ตันต่อปี จึงจำเป็นต้องมีการนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตาม เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งยังคงมีปัญหาเรื่องผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ต่ำ คุณภาพไม่สม่ำเสมอ มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีไม่ถูกต้องตามคำแนะนำ ประกอบกับราคาปัจจัยการผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

ดังนั้น เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งพันธุ์โรงงานสามารถผลิตมันฝรั่งสดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งเรื่องปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนบริหารจัดการการผลิตมันฝรั่งทั้งระบบ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน โดยมุ่งเน้นให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน สามารถเพิ่มผลผลิตมันฝรั่งสดได้ และมีคุณภาพตามที่ตลาดต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ดีขึ้น และมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพด้านการเกษตร ต่อไป

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ในการบริหารจัดการด้านการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน
- 3.2 เพื่อให้เกษตรกรได้เรียนรู้การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยดในการเพิ่มผลผลิต

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

4.1 เป้าหมาย เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 240 ราย ดังนี้

- จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และจังหวัดตาก คัดเลือกเกษตรกรจังหวัดละ 50 ราย
- จังหวัดลำพูน พะเยา และจังหวัดสกลนคร คัดเลือกเกษตรกรจังหวัดละ 30 ราย

4.2 สถานที่ดำเนินการ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ตาก ลำพูน พะเยา และสกลนคร

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกเกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน ที่จำหน่ายผลผลิตให้บริษัทแปรรูปผลผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน และมีความสนใจในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต มันฝรั่งเข้าร่วมโครงการ พร้อมทั้งเก็บข้อมูลเกษตรกรและข้อมูลพื้นฐานการผลิต การตลาดของเกษตรกร และดำเนินกิจกรรม ดังนี้

5.1 อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

เป้าหมาย เกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่งสดพันธุ์โรงงาน ในพื้นที่ 6 จังหวัด จำนวน 240 ราย

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 2 ครั้ง เกี่ยวกับขั้นตอนการเตรียมแปลง หัวพันธุ์ การปลูก การดูแลรักษา และการเก็บผลผลิต ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีในขั้นตอนต่างๆ เช่น การใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตร การใช้ระบบการให้น้ำ และปุ๋ย เป็นต้น ผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และบริษัทแปรรูปผลผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน ในการจัดการอบรม

5.2 ศึกษาดูงานการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

เป้าหมาย เกษตรกรผู้ผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน ในพื้นที่ 6 จังหวัด รวม 240 ราย

แนวทางการดำเนินงาน

สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดการศึกษาดูงานด้านเทคโนโลยีการผลิต มันฝรั่งพันธุ์โรงงานจากแปลงที่ประสบความสำเร็จหรือแปลงตัวอย่างให้กับเกษตรกร จำนวน 1 ครั้ง

5.3 จัดทำแปลงเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด

เป้าหมาย จำนวน 6 จังหวัด (จังหวัดละ 1 จุด)

แนวทางการดำเนินงาน

5.3.1 การคัดเลือกเกษตรกร และจัดทำแปลงเรียนรู้

1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเพื่อจัดทำ แปลงเรียนรู้ระบบน้ำหยด จังหวัดละ 4 ไร่ แบ่งพื้นที่เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ติดตั้งเทคโนโลยีการให้ระบบน้ำหยด และมีการให้น้ำ และปุ๋ยตามที่กำหนด พื้นที่ 2 ไร่

ส่วนที่ 2 ให้น้ำ และปุ๋ยตามวิธีของเกษตรกร พื้นที่ 2 ไร่

พื้นที่ที่เป็นแปลงเรียนรู้ 2 ส่วน ต้องเป็นพื้นที่ที่อยู่ติด หรือใกล้เคียงกัน เพื่อให้มีสภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงกัน มากที่สุด ทั้งนี้ เกษตรกรที่จัดทำแปลงเรียนรู้ต้องมีแหล่งน้ำที่เพียงพอและบ่อน้ำที่มีแรงดันตั้งแต่ 1 บาร์ขึ้นไป และสมัครใจที่จะสมทบทุนเพิ่มเติมหากงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอ

2) สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับเกษตรกร และศูนย์ส่งเสริม เทคโนโลยีด้านวิศวกรรมเกษตร (ศทว.) หรือหน่วยงานที่เชี่ยวชาญเรื่องระบบน้ำหยดในพื้นที่ใกล้เคียง ให้ความรู้เกษตรกร พร้อมทั้งติดตั้งอุปกรณ์ระบบการให้น้ำและปุ๋ยทางน้ำในแปลงเกษตรกรที่จัดทำแปลงเรียนรู้

5.3.2 การเก็บข้อมูลแปลงเรียนรู้

สำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกับเกษตรกร เก็บข้อมูลความสูง ขนาดทรงพุ่ม และปริมาณผลผลิตของมันฝรั่งในแปลงเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด และการปลูกที่ไม่ใช้ระบบน้ำหยด

5.3.3 สำนักงานเกษตรจังหวัด/สำนักงานเกษตรอำเภอ รายงานผลการดำเนินงาน และจัดส่งข้อมูลแปลงเรียนรู้ให้กรมส่งเสริมการเกษตรเพื่อดำเนินการสรุปผลโครงการฯ ต่อไป

5.4 ติดตามและประเมินสถานการณ์การผลิตมันฝรั่ง

เป้าหมาย จำนวน 6 จังหวัด

แนวทางการดำเนินงาน

5.4.1 สำนักงานเกษตรจังหวัด ติดตาม เก็บข้อมูล และประเมินสถานการณ์

5.4.2 สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร ติดตามประเมินผลและให้คำปรึกษาการดำเนินโครงการแก่สำนักงานเกษตรจังหวัด

6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567 โดยใช้งบประมาณปี 2566 ไปพลางก่อน

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2566			ปี 2567								
	ต.ค. 66	พ.ย. 66	ธ.ค. 66	ม.ค. 67	ก.พ. 67	มี.ค. 67	เม.ย. 67	พ.ค. 67	มิ.ย. 67	ก.ค. 67	ส.ค. 67	ก.ย. 67
1. อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต	←	→										
2. ศึกษาดูงานการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน	←	→										
3. จัดทำแปลงเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยด	←	→										
4. ติดตามและประเมินสถานการณ์การผลิตมันฝรั่ง	←	→										

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (Output)

1) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 240 ราย ใน 6 จังหวัด ได้รับการถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน

2) มีแปลงเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยดในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 6 แปลง เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเกษตรกรในพื้นที่ และเกษตรกรที่สนใจในพื้นที่ใกล้เคียง

8.2 ผลลัพธ์ (Outcome)

1) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 มีความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการลดต้นทุน และเพิ่มผลผลิตต่อไร่

2) เกษตรกรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต

8.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ

1) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่ง พันธุ์โรงงาน ไม่น้อยกว่า 240 ราย ใน 6 จังหวัด

2) มีแปลงเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีระบบน้ำหยดในการผลิตมันฝรั่งพันธุ์โรงงาน จำนวน 6 แปลง

เชิงคุณภาพ

1) เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 สามารถนำความรู้ไปใช้ในแปลงของตนเอง

2) ผลผลิตของเกษตรกรในแปลงที่ใช้ระบบน้ำหยดมีปริมาณเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 เมื่อเทียบกับแปลงที่ไม่ได้ใช้ระบบน้ำหยด ในสถานการณ์ปกติ

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1 เกษตรกรได้รับความรู้ และนำเทคโนโลยีระบบน้ำหยดมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันฝรั่ง พันธุ์โรงงาน

9.2 ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น ต้นทุนการผลิตลดลง เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

10. การประเมินผลโครงการ

10.1 ระบบ E-Project เมื่อดำเนินงานตามกิจกรรมที่ได้รับงบประมาณเสร็จสิ้นแล้ว

10.2 สำนักงานเกษตรจังหวัดจัดทำสรุปรายงานผลการปฏิบัติงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ

11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

กลุ่มส่งเสริมพืชผักและเห็ด สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร

11.1 ชื่อ นายพยุห์ แก้วคุณ

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

โทรศัพท์ 02-9406106

E-mail: vegdoae@gmail.com

11.2 ชื่อ นายตราพฤกษ์ ธัญญเกษตร

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

โทรศัพท์ 02-9406106

E-mail: vegdoae@gmail.com